

Dr Henk Schoorl 1920-1997

GUUS J. BORGER

Op 10 december 1997 is plotseling van ons heengegaan dr h.c. Henk Schoorl. We verliezen in hem een aimabel mens en een groot kenner van de geografische en waterstaatkundige geschiedenis van het noordwestelijke deel van het Nederlandse kustgebied. Het klimmen der jaren leek geen invloed te hebben op zijn levenslust en ondernemingszin. Groot was nog steeds zijn enthousiasme voor het wetenschappelijke werk en groots was het werk dat hij nog onderhanden had. Zijn samenvattende beschouwing over de historische geografie en hydrologie van de convexe kustboog van Texel, Vlieland en Terschelling zal echter niet meer verschijnen overeenkomstig de ideeën die hij daarover had.

Hendrik Schoorl werd op 1 februari 1920 in een onderwijzersgezin in Den Helder geboren. In huiselijke kring werd hem de liefde voor de natuur en de letterkunde bijgebracht. Vooral de interesse voor de natuur is hem zijn hele leven bij gebleven. Die belangstelling richtte zich niet alleen op de geologische en hydrologische processen die sturend hebben ingewerkt op de geografische veranderingen van het Nederlandse kustgebied. Ook de geologie, de geografie en de geschiedenis van de gebergten in Europa hebben voortdurend zijn aandacht gehad. Al wandelend en klimmend heeft hij na de oorlog de planten- en dierenwereld in de hogere regionen van het berglandschap in de verschillende delen van Europa van nabij leren kennen.

Na het afleggen van de eindexamens Mulo A en Mulo B behaalde hij in juni 1938 de onderwijzersakte, maar zijn leven als 'kwekeling met akte' heeft niet meer dan een half jaar geduurd. Na een groot aantal korte aanstellingen kwam hij in januari 1943 aan de slag in de bollenhandel. In die sector heeft hij tot 1972 gewerkt. Daarna was hij tot 1992 als administrateur deeltijds in dienst van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland. Al die jaren ging zijn hart echter uit naar het wetenschappelijk onderzoek. Zijn belangstelling werd vooral getrokken door de archivalische en kartografische bronnen die betrekking hebben op de geografische veranderingen die zich in de laag gelegen kustgebieden langs de Noordzee hebben voorgedaan. Al die tijd is hij daarnaast als tekenaar, graficus en kunstschilder werkzaam gebleven en ook in dat opzicht heeft hij landelijke bekendheid verworven.

De weg naar de wetenschap liep bij Henk Schoorl via de genealogie. Na de oorlog begon hij zijn naspeuringen in verscheidene archieven in Noord- en Zuid-Holland. Door zijn over-

drukke werkkring kon het archiefonderzoek lange tijd alleen op zaterdag plaats vinden. Dr Jacob Westenberg (1905–1977) heeft Schoorl in 1963 aangezet om zijn inmiddels al erg uitgebreide kennis van het Noordhollandse kustgebied te ordenen en te publiceren. In 'Zeshonderd jaar water en land' (1973) wordt Westenberg genoemd vanwege diens 'enthousiaste hulp en stimulerende vriendschap' en diens pionierswerk op het gebied van de historische geografie van de Kop van Noord-Holland, terwijl het boek 't Oge (1979) aan deze 'leermeester en vriend' werd opgedragen.

Het werk van Schoorl wordt gekenmerkt door een grote kennis van de literatuur op een veelheid van terreinen en een gedegen kennis van het beschikbare bronnenmateriaal. Steeds werd op minutieuze wijze de in zijn ogen relevante documentatie bijeengebracht en verwerkt in een gedegen verhandeling over een grote veelheid van zaken. Met scherpzinnigheid heeft hij steeds de zeggingskracht van de afzonderlijke gegevens getoetst en op vernuftige wijze ineengepast tot een samenhangend beeld. Uiteindelijk heeft deze wijze van werken geresulteerd in een geheel nieuwe visie op de geografische veranderingen die zich in historische tijd hebben voorgedaan in de Kop van Noord-Holland en de aangrenzende delen van de Noordzee en de Waddenzee. Ook het inzicht in de oorzaken en sturende processen achter de geografische en hydrologische veranderingen in het kuststelsel in de loop der eeuwen is door het onderzoek van Henk Schoorl belangrijk verdiept. Zijn publicaties zijn dan ook nog steeds een onmisbare

en rijke bron voor feiten, processen en inzichten met betrekking tot de geografische geschiedenis van de Kop van Noord-Holland. Daarnaast worden de publicaties van Schoorl gekenmerkt door het grote aantal illustraties, voor een belangrijk deel van eigen hand. De erkenning van het wetenschappelijke belang van het werk van Schoorl leidde op 8 januari 1990 tot de verlening van de titel doctor honoris causa door de Universiteit van Amsterdam. Ter gelegenheid van zijn zeventigste verjaardag heeft een aantal vrienden hem een heruitgave van een aantal verspreide geschriften aangeboden onder de titel 'Kust en Kaart'.

Daarmee was zijn wetenschappelijk werk nog niet ten einde. Nieuwe inzichten in de geografische en hydrologische geschiedenis van het Noordhollandse kustgebied werden neergelegd in het blad van de Archeologische kaart van Nederland dat betrekking heeft op Hollands Noorderkwartier in de Vroege Middeleeuwen. Zijn grootste ambitie was de laatste jaren echter het reeds lang geleden aangekondigde samenvattende werk over de convexe kustboog. Een ongekend grote hoeveelheid gegevens over de westelijke Waddenzee en de eilanden Texel, Vlieland en Terschelling heeft hij daarvoor bijeengebracht en bewerkt tot een aantal lijvige manuscripten. Aan de definitieve bewerking van dit belangrijke materiaal is hij niet meer toegekomen. Het is te hopen dat het mogelijk zal blijken te zijn om deze manuscripten alsnog te publiceren, ook al zal de lezer het nu zonder de finishing touch van de meester moeten doen.